

20. století

Secese a Art Deco

Poslední dekáde 19. století a prvním dvěma dekádam století dvacátého vévodí secesní výtvarný sloh. Tento výtvarný sloh se projevuje především ve výběru výzdobných prvků a ornamentů. Kamna jsou sloupová, mají protáhlý kubický tvar a jsou zdobena secesními vzory a ornamenty. Mohou být i hladká s jediným bohatším dekorativním prvkem na vrcholu kamen, tympanonem, nebo ozdobnou římsou. Kamna mohou být zdobena ornamentální prořezávanou mřížkou, která zakrývá výklenky tzv. kapličky nebo lucerny v horní části kamen. Barevnost odstínů glazury kachlů ovlivňuje rozvoj chemického průmyslu a barevná škála je rozmanitá. Nejčastější je růžová, světlezelená a šedomodrá barva.

Secese používá typické pastelové světlejší odstíny glazury, často polomatné nebo i matné krycí, obzvláště v případech, kdy je rostlinný ornament zvýrazněn odlišnými barevnými glazurami. V případě jednobarevných kamen se mohou objevit i glazury olovnaté a stékové. Výjimečně bývají kamna zdobena i zlatem, někdy i matným zlatem, nebo je reliéf malován pastelovými barvami malbou pod glazuru.

Ve 20. a 30. letech dvacátého století se začal v průmyslu a řemesle šířit nový sloh, tzv. Art deco, který nesl rysy mnoha směrů, především kubismu, futurismu a secese. V této době dochází k výraznější proměně výrobní technologie kachlů. Suroviny jsou zpracovávány pomocí strojů, k výrobě jsou používány jemnější keramické hmoty, kachle bývají páleny na vysokou teplotu. Dochází ke změně kamen včetně jejich vnitřní konstrukce. Převládá výroba kachlů formováním, litím do sádrových forem a lisováním. Kachlová kamna tohoto období se vyznačují vysokým leskem, zjednodušenými liniemi a čistými barvami. Kachle jsou většinou hladké, případně s jednoduchým dekorem. Dodavatelé a výrobci kamen pro jihočeské zámky byly po roce 1855 například firmy Sattler ze Čtyřech Dvorů u Českých Budějovic, pražská firma Sommershuh, firma L&C Hardtmuth, Knížecí schwarzenberská továrna na zboží hliněné a barvy zemité ve Zlivi nebo firma Rako z Rakovníku.

Bílá kachlová kamna ve stylu Art deco, dvacátá či třicátá léta 20. století, SHZ Český Krumlov

Zelená kachlová kamna ve stylu Art deco, dvacátá či třicátá léta 20. století, SHZ Český Krumlov

Secesní sloupová kachlová kamna, počátek 20. století, SHZ Český Krumlov

Šedá sloupová kachlová kamna se secesní ornamentikou, počátek 20. století, SZ Dačice

Detaily secesních ornamentů kachlů, SZ Český Krumlov

Detaily secesních ornamentů kachlů, SZ Dačice

Detaily secesních ornamentů kachlů, SH Rožmberk

Secesní sloupová kachlová kamna, počátek 20. století, SZ Hluboká

Secesní sloupová kachlová kamna, počátek 20. století, SH Rožmberk